

К. М. Майстренко,
к. держ. упр., доцент кафедри публічного адміністрування,
Міжрегіональна академія управління персоналом

DOI: 10.32702/2306-6814.2023.9.133

СУЧАСНІ МЕХАНІЗМИ ПРОТИДІЇ ПОЛІТИЧНІЙ КОРУПЦІЇ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

К. Maistrenko,
PhD in Public Administration, Associate Professor of the Department
of Public Administration, Interregional Academy of Personnel Management

MODERN MECHANISMS FOR COMBATING POLITICAL CORRUPTION: FOREIGN EXPERIENCE

Автором досліджено що політична корупція є глобальною проблемою, яка підриває демократію та веде до нерівності, беззаконня та злочинності. У світі на сьогодні існують різні механізми та інструменти для боротьби з політичною корупцією, що включають правові, адміністративні, технологічні та соціальні методи. Підкреслено, що важливо залучати до боротьби з корупцією відповідальних громадян та експертів, створювати культуру відкритості та прозорості, а також збільшувати доступ до інформації про діяльність державних органів. Досліджено, що боротьба з політичною корупцією є важливим завданням для багатьох країн, оскільки ця проблема становить загрозу для розвитку демократії, економіки та соціального розвитку. Важливо забезпечити належний рівень прозорості та відкритості у діяльності державних органів, використовувати ефективні методи боротьби з корупцією, такі як незалежне аудитування діяльності державних органів, збільшення механізмів контролю громадськості, створення ефективної системи покарання за корупційні злочини та підтримка розвитку вільної та незалежної преси. З'ясовано, що боротьба з корупцією не може бути успішною без визнання її проблеми та волі боротися з нею з боку політичної еліти та громадян. Також важливо забезпечити належне фінансування антикорупційних програм та заходів, а також створити національну стратегію боротьби з корупцією з чіткими метою та завданнями.

Визначено, що боротьба з політичною корупцією є складним та детальним процесом, який вимагає системного та комплексного підходу. Вона потребує залучення різноманітних механізмів, таких як забезпечення прозорості та доступності інформації, залучення громадськості до контролю за діяльністю державних органів, створення ефективної системи покарання за корупційні злочини та забезпечення незалежного судового та правоохоронного органів. Визначено, що боротьба з політичною корупцією є складним та довготривалим процесом, який потребує відповідальності та спільної праці від державних органів, громадськості, бізнесу та міжнародних організацій. Однак, впровадження ефективних механізмів боротьби з корупцією є ключовим фактором для забезпечення стійкого розвитку та підвищення якості життя громадян у різних країнах світу.

The author researched that political corruption is a global problem that undermines democracy and leads to inequality, lawlessness and crime. In the world today, there are various mechanisms and tools for fighting political corruption, including legal, administrative, technological and social methods. It was emphasized that it is important to involve responsible citizens and experts in the fight against corruption, to create a culture of openness and transparency, as well as to increase access to information about the activities of state bodies. It has been studied that the fight against

political corruption is an important task for many countries, as this problem poses a threat to the development of democracy, economy and social development. It is important to ensure the appropriate level of transparency and openness in the activities of state bodies, to use effective methods of combating corruption, such as independent auditing of the activities of state bodies, increasing public control mechanisms, creating an effective system of punishment for corruption crimes, and supporting the development of a free and independent press. It was found that the fight against corruption cannot be successful without the recognition of its problem and the will to fight it on the part of the political elite and citizens. It is also important to ensure adequate financing of anti-corruption programs and measures, as well as to create a national anti-corruption strategy with clear goals and objectives.

It was determined that the fight against political corruption is a complex and detailed process that requires a systematic and comprehensive approach. It requires the involvement of various mechanisms, such as ensuring transparency and availability of information, involving the public in monitoring the activities of state bodies, creating an effective system of punishment for corruption crimes and ensuring independent judicial and law enforcement bodies. It was determined that the fight against political corruption is a complex and long-term process that requires responsibility and joint work from state bodies, the public, business and international organizations. However, the implementation of effective anti-corruption mechanisms is a key factor for ensuring sustainable development and improving the quality of life of citizens in various countries of the world.

Ключові слова. політична корупція, публічне управління, державна служба, механізми подолання корупції, державна політика, громадська активність.

Key words. political corruption, public administration, public service, mechanisms for overcoming corruption, public policy, public activism.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Політична корупція є однією з найбільш серйозних проблем у сучасному світі, яка завдає шкоди демократії, розвитку та стабільності країн. Корупція в політиці може знищити довіру населення до державних інституцій, порушити правову державу та знизити ефективність державного управління. Незважаючи на те, що багато країн приймають заходи для боротьби з політичною корупцією, це продовжує залишатися однією з найбільш серйозних загроз для демократії та стабільності у багатьох країнах світу. Досвід інших країн може стати важливим джерелом навчання для країн, які борються з політичною корупцією та намагаються забезпечити стійке демократичне розвиток.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Окремі аспекти проблеми сучасного механізму протидії політичній корупції: зарубіжного досвіду досліджували такі науковці, як: О. Гавриленко, Ю. Гетьман, Ю. Дудченко, А. Курило, І. Назарова та інші.

МЕТА СТАТТІ

Метою даної статті є огляд сучасних механізмів протидії політичній корупції, використовуючи зарубіжний досвід.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Політична корупція є глобальною проблемою, яка підриває демократію та веде до нерівності, беззаконня та злочинності. У світі на сьогодні існують різні механізми та інструменти для боротьби з політичною корупцією, що включають правові, адміністративні, технологічні та соціальні методи.

Варто підкреслити, що одним з найефективніших інструментів для боротьби з корупцією є встановлення сильної правової бази та судової системи. Багато країн приймають закони та реформують свою систему правосуддя, щоб зробити її більш незалежною та ефективною. Наприклад, в Індії створена Центральна комісія з боротьби з корупцією "Central Vigilance Commission", яка відповідає за запобігання корупції у державних органах. У США та багатьох інших країнах діє система лобіювання, яка регулює діяльність інтересних груп та уникнення можливих конфліктів інтересів [10, с. 120].

Слід додати, що інший ефективний метод боротьби з корупцією є використання технологій та інформаційно-комунікаційних засобів. До цього можна віднести впровадження електронних систем, які забезпечують прозорість та відкритість процесів, а також зменшують можливість впливу людей на прийняття рішень. У Мексиці була створена спеціальна веб-сторінка, яка містить інформацію про державні закупівлі та дозволяє громадянськості контролювати цей процес.

Варто зазначити, що електронне голосування може бути підвернуте кібератакам та іншим видам злочинної діяльності, тому воно потребує сильних механізмів захисту та контролю.

Доречно зауважити, що до соціальних методів боротьби з корупцією можна віднести масові протести, громадську мобілізацію та залучення громадських організацій та ЗМІ. Наприклад, в Україні було створено

Антикорупційний суд, який став частиною комплексної реформи правосуддя та боротьби з корупцією. Однак, цей суд зіткнувся з багатьма труднощами, зокрема зі зниженням громадського інтересу та довіри до його діяльності. Окрім цього, важливо залучати до боротьби з корупцією відповідальних громадян та експертів, створювати культуру відкритості та прозорості, а також збільшувати доступ до інформації про діяльність державних органів [8, с. 95].

Узагалі, боротьба з політичною корупцією є складним та тривалим процесом, який потребує злагоджених зусиль державних і недержавних організацій, експертів та громадськості. Використання комплексного підходу та поєднання різних методів може допомогти досягти успіху у боротьбі з цією проблемою.

Доречно наголосити, щодо міжнародного досвіду боротьби з політичною корупцією, варто зазначити, що багато країн долучилися до міжнародних ініціатив та конвенцій, спрямованих на боротьбу з корупцією. Наприклад, Організація Об'єднаних Націй прийняла Конвенцію проти корупції, яка надає правову базу для боротьби з корупцією в масштабах світової спільноти [3].

Варто зазначити про активну роль міжнародних організацій, таких як Всесвітній банк, Міжнародний валютний фонд, Європейський Союз, в підтримці реформ та боротьби з корупцією у країнах-членах. Наприклад, Всесвітній банк запровадив програму "Стійка боротьба з корупцією", яка містить комплексні заходи, спрямовані на покращення управління та зменшення корупції у різних країнах світу.

Отже, важливим елементом міжнародної боротьби з корупцією є також міжнародний обмін досвідом та експертизою. Міжнародні організації та фонди надають технічну та фінансову підтримку країнам у реалізації реформ та боротьбі з корупцією.

Узагалі, боротьба з політичною корупцією є важливим завданням для багатьох країн, оскільки ця проблема становить загрозу для розвитку демократії, економіки та соціального розвитку. Важливо забезпечити належний рівень прозорості та відкритості у діяльності державних органів, використовувати ефективні методи боротьби з корупцією, такі як незалежне аудитування діяльності державних органів, збільшення механізмів контролю громадськості, створення ефективної системи покарання за корупційні злочини та підтримка розвитку вільної та незалежної преси [5, с. 54—59].

Варто наголосити, що боротьба з політичною корупцією є складним та довготривалим процесом, який потребує відповідальності та спільної праці від державних органів, громадськості, бізнесу та міжнародних організацій. Однак, впровадження ефективних механізмів боротьби з корупцією є ключовим фактором для забезпечення стійкого розвитку та підвищення якості життя громадян у різних країнах світу.

Важливо зазначити, що боротьба з корупцією є неперервним процесом, який потребує постійного удосконалення та адаптації до нових викликів та загроз. Наприклад, у зв'язку зі зростанням ролі технологій та цифрової економіки, з'являються нові виклики та можливості для корупційних дій, що вимагає створення нових механізмів контролю та захисту від корупції в цих сферах [6, с. 41].

Окрім того, важливо розуміти, що боротьба з корупцією не може бути успішною без підтримки та співпраці з іншими країнами та міжнародними організаціями. Багато країн здійснюють спільні проєкти з боротьби з корупцією та обмін досвідом з іншими країнами, що допомагає розвивати ефективні механізми та стратегії в цій сфері.

Отже, загалом, боротьба з політичною корупцією є складним та довготривалим процесом, який потребує постійного удосконалення та співпраці різних суб'єктів. Але впровадження ефективних механізмів боротьби з корупцією є ключовим фактором для забезпечення стійкого розвитку, зміцнення демократії та забезпечення прав людини.

Важливим аспектом боротьби з політичною корупцією є також залучення громадськості до цього процесу. Громадяни мають право на доступ до інформації та можуть виступати як контролюючий орган над діяльністю державних органів. Тому, забезпечення прозорості та доступності інформації є важливим кроком для запобігання корупції та забезпечення відкритості влади.

Варто підкреслити, що одним зі способів залучення громадськості до боротьби з корупцією є створення спеціальних органів та механізмів, які дозволяють громадянськості повідомляти про випадки корупції та порушень владою. Наприклад, в деяких країнах існують спеціальні гарячі лінії або веб-сайти, де громадяни можуть повідомляти про випадки корупції та інші порушення. Такі механізми не тільки забезпечують контроль за діяльністю влади, але й допомагають залучити громадян до боротьби з корупцією [7, с. 37].

Крім того, важливим елементом боротьби з корупцією є створення ефективної системи покарання за корупційні злочини. Найбільш ефективною мірою є прийняття законодавчих актів, які передбачають жорсткі санкції за корупційні злочини та непотрібне використання влади. Важливим є забезпечення незалежного судового та правоохоронного органів, які забезпечують проведення об'єктивного розслідування та судового переслідування корупційних злочинів.

У цілому, боротьба з політичною корупцією є складним та детальним процесом, який вимагає системного та комплексного підходу. Вона потребує залучення різноманітних механізмів, таких як забезпечення прозорості та доступності інформації, залучення громадськості до контролю за діяльністю державних органів, створення ефективної системи покарання за корупційні злочини та забезпечення незалежного судового та правоохоронного органів [9, с. 27].

Необхідно звернути увагу, що на думку вченого О. Гавриленко, що один зі способів боротьби з корупцією є реформування системи державного управління, що передбачає впровадження принципів ефективного та прозорого управління, відмову від бюрократичних процедур та надмірного контролю з боку державних органів, а також залучення громадськості до прийняття важливих рішень. До цього також можна віднести створення незалежних регуляторів та органів, які забезпечують ефективний контроль за роботою державних структур та запобігають корупції [1, с. 140].

Крім того, боротьба з політичною корупцією є важливим елементом будь-якої демократичної системи. Це

процес, який вимагає взаємодії та співпраці різних суспільних груп, громадськості та державних органів, а також ефективного інструментарію та належного фінансування. У світі існує багато різноманітних механізмів боротьби з корупцією, і їх успішність залежить від конкретної ситуації та контексту кожної країни.

Незважаючи на те, що боротьба з корупцією є складною та довготривалою, її значення для суспільства не може бути переоцінене. Корупція підриває довіру громадян до державних інституцій, порушує рівність перед законом, спричинює економічний шкоду та призводить до відчуття безнадії та безпорадності серед громадян. Тому, боротьба з корупцією є важливим елементом будь-якої стратегії розвитку країни, який має бути націлено на забезпечення справедливості, економічного зростання та демократичного розвитку [11].

Окрім цього, у залежності від конкретних потреб та особливостей кожної країни, можуть бути використані різні механізми боротьби з корупцією. Наприклад, деякі країни можуть використовувати систему електронного голосування, як у Швеції та Данії, щоб запобігти підробці голосів на виборах. Інші країни можуть створювати спеціальні антикорупційні агентства, як у Бразилії та Румунії, які займаються розслідуванням та притягненням до відповідальності корупціонерів. Також, деякі країни можуть запроваджувати електронну систему декларування доходів посадових осіб, як у Литві та Естонії, щоб уникнути недекларування майна та укладання неправомірних угод [12].

Доречно зауважити, що незалежно від конкретного механізму, важливим елементом боротьби з корупцією є належна підготовка та навчання посадових осіб, які займаються боротьбою з корупцією. Також, важливим є забезпечення належного фінансування для антикорупційних органів та інших важливих інституцій, які займаються боротьбою з корупцією.

У цілому, боротьба з корупцією є складним та довготривалим процесом, але вона є необхідною для забезпечення справедливого, демократичного та економічного розвитку країни. Для досягнення успіху в боротьбі з корупцією потрібно використовувати різноманітні механізми та забезпечувати належне фінансування та підготовку фахівці [4, с. 103].

Варто наголосити, що важливим елементом боротьби з корупцією є підтримка громадськості та розвиток медіа-свободи. Громадяни повинні мати права та інтереси. Медіа повинні мати можливість вільно та об'єктивно повідомляти про факти корупції та сприяти підвищенню свідомості громадськості про проблему.

Також важливим елементом є міжнародна співпраця у боротьбі з корупцією. Країни можуть обмінюватися досвідом, допомагати одна одній у розслідуванні корупційних справ та спільно працювати над укріпленням міжнародних стандартів у цій галузі [2, с. 47].

Для ефективної боротьби з корупцією потрібно забезпечити належне виконання законів та строго притягати до відповідальності тих, хто порушує їх. Необхідно створити належні умови для роботи правоохоронних органів та забезпечити незалежність судів.

Отже, боротьба з політичною корупцією є складною та довготривалою задачею, але це є необхідним еле-

ментом забезпечення розвитку країни та демократичних процесів. Для досягнення успіху в цій галузі потрібно використовувати різноманітні механізми, забезпечувати належне фінансування та підготовку фахівців, підтримувати медіа-свободу та громадську активність та здійснювати міжнародну співпрацю. Важливо також розуміти, що боротьба з корупцією не є процесом, який можна завершити. Корупція може з'являтися у нових формах та місцях, тому потрібно постійно вдосконалювати механізми протидії та вести постійний моніторинг [3].

Доречно наголосити, що Україна також займається боротьбою з політичною корупцією та впроваджує різні механізми для цього. Наприклад, з 2020 року в країні діє Національне агентство з питань запобігання корупції, яке відповідає за здійснення державної політики в галузі протидії корупції та запобігання конфлікту інтересів у владі. Також в країні діє реєстр декларацій посадових осіб, який дозволяє відслідковувати зміни в їх майновому стані та забезпечує перевірку на предмет конфлікту інтересів. Україна також підписала ряд міжнародних угод та конвенцій щодо протидії корупції та співпраці з іншими країнами у цій галузі [4, с. 105].

Однак, необхідно визнати, що боротьба з корупцією в Україні залишається важкою задачею, оскільки ця проблема є системною та поширеною в різних сферах життя країни. На жаль, часто спостерігається недостатня підтримка з боку політичних еліт у розслідуванні та притягненні до відповідальності корупційних злочинців, а також недостатнє фінансування та підготовка фахівців у галузі протидії корупції.

Отже, боротьба з політичною корупцією є важливим завданням для країн з розвинутою демократією та правовою державою. Різні країни впроваджують різні механізми та стратегії для боротьби з цією проблемою, враховуючи свої особливості та потреби [8].

Можна зазначити, що деякі з ефективних механізмів протидії політичній корупції, які застосовуються в світі, включають електронне голосування, забезпечення незалежності правоохоронних органів, підвищення громадської свідомості та участі у політичному процесі, створення незалежних антикорупційних органів, підвищення ефективності контролю за фінансуванням політичних партій та кампаній, забезпечення доступу до інформації про діяльність державних установ та посадових осіб тощо.

Отже, що Україна також займається боротьбою з політичною корупцією та впроваджує різні механізми для цього, однак ця проблема залишається системною та поширеною. Щоб досягти успіху в боротьбі з корупцією, необхідно посилювати контроль за діяльністю державних установ та посадових осіб, забезпечувати незалежність судової влади та правоохоронних органів, підвищувати рівень громадської свідомості щодо проблем корупції, а також створювати ефективні механізми протидії та перевірки на предмет конфлікту інтересів

ВИСНОВОК

Таким чином, боротьба з політичною корупцією є надзвичайно важливим завданням для будь-якої краї-

ни, що прагне забезпечити правову державність, економічний розвиток та соціальний процвітання. У світі існує багато механізмів та стратегій, які можуть допомогти в цій боротьбі, включаючи зміну законодавства, збільшення прозорості та відкритості у діяльності державних органів та політичних партій, залучення громадськості до моніторингу та контролю за діяльністю органів влади, впровадження інноваційних технологій тощо.

Країни повинні бути готовими до того, що боротьба з політичною корупцією може зайняти багато часу та зусиль, але з позитивним наслідком для демократії та розвитку країни. Реформи повинні бути взяті на озброєння в зусиллях забезпечити прозору, відкриту та демократичну систему, яка сприятиме створенню сильної економіки та підвищенню якості життя громадян.

Література:

1. Гавриленко Т. Г. Судовий розгляд корупційних справ - виклик воєнного часу. Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі [Текст] : матеріали VII Міжнар. наук.- практ. конф. (Київ, 8—9 груд. 2022 р.) [редкол.: В. В. Чернєй, С. Д. Гусарєв, С. С. Чернявський та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2022.
2. Гетьман Ю. А. Механізми боротьби з корупцією в Україні. Публічне управління: теорія та практика. Київ, 2017. С. 41—47.
3. Державна аудиторська служба України. Аналіз проблемних питань боротьби з корупцією в Україні. URL: <https://www.dkrs.gov.ua/analitichni-materiali/67-analiz-problemnyh-pytan-borotby-z-korupsiiei-v-ukraini.html>
4. Дудченко Ю., Данильченко О. Механізми боротьби з корупцією в політичній системі України. Наукові записки. Серія: Проблеми політичної психології. Київ, 2017. С. 101—105.
5. Здор О. Механізми боротьби з політичною корупцією в Україні: досвід та перспективи. Державне управління та місцеве самоврядування. Київ, 2020. С. 54—59.
6. Курило А. Проблеми та механізми боротьби з політичною корупцією в Україні. Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського. 2019 р. С. 39—44.
7. Ляшенко О. Корупційний фактор у політичному житті України: проблеми та шляхи подолання. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія: Проблеми економіки та управління. 2018 р. Вип. 909. С. 34—39.
8. Мамутова Т. І. Боротьба з корупцією в Україні: сучасний стан та перспективи. Науковий вісник Кіровоградського національного технічного університету. Технічні науки. 2019. Вип. 29. С. 92—96.
9. Маруняк М.О. Особливості боротьби з політичною корупцією в Україні. Стаття в науковому журналі "Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка". 2017 р, номер 2, С. 22—29.
10. Назарова І. М. Інституційні аспекти протидії корупції в Україні. 2018 р. URL: <https://npus.org.ua>
11. Національне агентство з питань запобігання корупції. URL: <https://nazk.gov.ua/zvit-pro-diyalnist-nacionalnogo-agentstva-z-pitan-zapobigannya-korupciyi-za-2020-rik/>
12. Pyx "Чесно". Індекс політичної корупції. URL: <https://chesno.org/uk/political-corruption-index-2021/>

References:

1. Havrylenko, T.H. (2016), "Judicial consideration of corruption cases is a wartime challenge", *Realizatsiia derzhavnoi antykoruptsijnoi polityky v mizhnarodnomu vymiri: materialy VII Mizhnar. nauk.-prakt. konf. [Implementation of the state anti-corruption policy in the international dimension: materials of the VII International Scientific and Practical Conference]*, Nats. akad. vnutr. sprav, Kyiv, Ukraine.
2. Hetman, Yu.A. (2017), "Mechanisms of fighting corruption in Ukraine", *Publichne upravlinnia: teoriia ta praktyka*, pp. 41—47.
3. State Audit Service of Ukraine (2023), "Analysis of problematic issues in the fight against corruption in Ukraine", available at: <https://www.dkrs.gov.ua/analitichni-materiali/67-analiz-problemnyh-pytan-borotby-z-korupsiiei-v-ukraini.html> (Accessed 10 April 2023).
4. Dudchenko, Yu. and Danylchenko, O. (2017), "Mechanisms of fighting corruption in the political system of Ukraine", *Naukovi zapysky. Serii: Problemy politychnoi psykholohii*, pp. 101—105.
5. Zdor, O. (2020), "Mechanisms of combating political corruption in Ukraine: experience and prospects", *Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia*, pp. 54—59.
6. Kurylo, A. (2019), "Problems and mechanisms of combating political corruption in Ukraine", *Naukovyi visnyk Mykolaivskoho derzhavnoho universytetu imeni V.O. Sukhomlynskoho*, pp. 39—44.
7. Liashenko, O. (2018), "Corruption factor in the political life of Ukraine: problems and ways to overcome them", *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politehnika"*. Serii: Problemy ekonomiky ta upravlinnia, vol. 909, pp. 34—39.
8. Mamutova, T.I. (2019), "Fighting corruption in Ukraine: current state and prospects", *Naukovyi visnyk Kirovohradskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu. Tekhnichni nauky*, vol. 29, pp. 92—96.
9. Maruniak, M.O. (2017), "Peculiarities of the fight against political corruption in Ukraine", *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka*, vol. 2, pp. 22—29.
10. Nazarova, I.M. (2018), "Institutional aspects of combating corruption in Ukraine", available at: <https://npus.org.ua> (Accessed 10 April 2023).
11. National Agency for Prevention of Corruption (2023), available at: <https://nazk.gov.ua/zvit-pro-diyalnist-nacionalnogo-agentstva-z-pitan-zapobigannya-korupciyi-za-2020-rik/> (Accessed 10 April 2023).
12. Honestly movement (2022), "Index of political corruption", available at: <https://chesno.org/uk/political-corruption-index-2021/> (Accessed 10 April 2023).

Стаття надійшла до редакції 24.04.2023 р.